

**MINISTERIEEL BESLUIT HOUDENDE
VASTSTELLING VAN EEN ONTWERP VAN LIJST VAN VOOR BESCHERMING
VATBARE MONUMENTEN, STADS- EN DORPSGEZICHTEN**

**DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN,
CULTUUR, JEUGD EN AMBTENARENZAKEN,**

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, I, 7 ;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001 en 21 november 2003;

Gelet op het besluit van de Vlaamse regering van 10 juni 2003 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse regering van 29 augustus 2003, 24 oktober 2003 en 18 februari 2004;

BESLUIT :

Artikel 1. Het ontwerp van lijst van de volgende voor bescherming vatbare monumenten, stads- en dorpsgezichten, wordt vastgesteld overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001 en 21 november 2003:

Wegens de historische, sociaal-culturele en volkskundige waarde:

- als monument:

Sint-Martinuskerk, kerkhof, toegangstrap, muur- en hekwerk, gelegen te Sint-Truiden (Velm), Sint-Martinusstraat ;

bekend ten kadaster:

Sint-Truiden, 17e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 601A, 602D, 602E.

Wegens de historische, sociaal-culturele en volkskundige waarde:

- als monument:

pastorij, oprit en achtertuin, gelegen te

Sint-Truiden (Velm), Sint-Martinusstraat ;

bekend ten kadaster:

Sint-Truiden, 17e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 397E.

Wegens de historische, sociaal-culturele en volkskundige waarde:

- als monument:

dekenij en tuin, gelegen te

Sint-Truiden (Velm), Sint-Martinusstraat ;

bekend ten kadaster:

Sint-Truiden, 17e afdeling, sectie A, perceelnummer(s) 592N.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

Historische en volkskundige waarde van kerk, kerkhof, trap-, muur- en hekwerk:

De Sint-Martinuskerk heeft blijkens de Ferrariskaart (1771-77) een oudere voorganger, maar dit blijkt op het terrein enkel nog uit de op het kerkhof bewaarde, 17de-eeuwse grafstenen en –kruisen. Toren en schip van het huidige kerkgebouw werden later herbouwd (een sluitsteen boven het westportaal geeft het jaartal 1783 aan) en bleven als classicistische constructie bewaard; binnen in de kerk resteren uit de bouwperiode nog enkele fraaie meubelstukken (orgeldoksaal, biechtstoel, preekstoel en offerblok). Transept, koor en sacristieën werden vlak voor de Eerste Wereldoorlog toegevoegd. Eén van de drie stilistisch gelijkaardige koorglasramen draagt de datering 1912, als verwijzing naar de uitbreidingswerken.

De kerk is niet alleen het monumentale centrum van de kerksite, maar ook het letterlijke en figuurlijke centrum van het dorp; het kerkhof, waarop nog verschillende kruisen, stenen en monumenten van verschillende generaties parochianen (niet alleen uit de 17de eeuw, maar ook uit latere eeuwen) bewaard bleven, benadrukt deze binding.

Historische waarde van de pastorie:

De pastorie werd naar verluidt gezamenlijk met de kerk opgetrokken in 1783. Het gebouw, beeldebepalend ingeplant rechts naast kerk en kerkhof, heeft inderdaad een contemporain classicistisch exterieur, als sober baksteenvolume met regelmatig gespreide, rechthoekige muuropeningen in een kalkstenen omlijsting, waarvan de sluitstenen mogelijk een latere toevoeging zijn. Het volledige exterieur, de volumetrie, het hoge dak, de uitrusting van het gebouw met ruime, tongewelfde kelders, waarin een vermeldenswaardige bakoven bewaard bleef, en de omstreeks 1891 verkleinde aanbouw met stallingen, zijn echter alle karakteristieken van een luxueuze pastorie uit het Ancien Régime. Het in contrast erg sobere interieur behield een klassieke dubbelhuisstructuur, plankenvloeren, hoge zolderingen met omstructe moerbalken, alsook één enkele tweepanelige binnendeur met entablementbekroning. De schoorstenen, in een laat-19de- tot vroeg-20ste-eeuwse stijl, wijzen op een beslissende afwerking in deze periode.

De pastorie, met aansluitende oprit en achtertuin, is niet alleen letterlijk met de kerksite verbonden, maar is in zijn monumentaliteit ook een belangrijke getuige van de ontwikkelingsgeschiedenis ervan.

Historische waarde van de dekenij:

De dekenij werd opgetrokken omstreeks 1857, beeldbepalend ingeplant links naast de kerk en aan een uitende van het oude kerkhof. De dekenijsite is via muur- en poortwerk op harmonieuze wijze verbonden met zijn monumentale omgeving. Het pand, dat afgezien van het schrijnwerk perfect zijn 19de-eeuwse verschijningsvorm behield, is dan ook een monumentale getuige van de ontwikkelingsgeschiedenis van de site.

Sociaal-culturele waarde van de drie monumenten:

De kerksite van Velm, gevormd door de kerk, kerkhof, pastorie en dekenij, is beeldbepalend ingeplant op een hoogte, waardoor de verschillende gebouwen niet alleen het dorp, maar ook de wijde omgeving ervan domineren, wat niet alleen een belangrijk esthetisch effect heeft, maar op een figuurlijk niveau ook de centrale betekenis van de site onderstreept. De toegangstrap, de ommuring en het hekwerk accentueren de samenhang tussen de verschillende sitecomponenten, ronden de monumentaliteit van het geheel af en benadrukken het hiërarchisch onderscheid en de symbiose tussen kerk en dorpsgemeenschap.

Art. 3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

- A. De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994).

Brussel, 11-06-2004

Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden,
Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken,

Paul VAN GREMBERGEN